

ความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับการปลูกเลี้ยงไม้ประดับให้เข้า เพื่อการตกแต่งภายใน

พันธุ์ไม้ประดับและการปลูกเลี้ยงไม้ประดับ

ไม้ประดับในประเทศไทยมีมากมายหลายชนิด ทั้งไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ และ ไม้ที่นำมาปลูกเลี้ยงเป็นไม้ประดับ แต่พันธุ์ไม้ที่สามารถนำมาจัดประดับในอาคารได้ส่วนใหญ่ เป็นไม้ใบหรือพันธุ์ไม้ในร่ม ซึ่งมีมากมายหลายชนิดด้วยกัน¹ โดยแต่ละชนิดมีวิธีการปลูกเลี้ยง และอายุการปลูกเลี้ยงแตกต่างกัน ดังนั้นในที่นี้จะทำการวิจัยเฉพาะพันธุ์ไม้ที่นิยมมาให้เข้าจัดประดับสูงสุดเพียง 5 พันธุ์เท่านั้น คือ เล็บครุฑ หนวดปลาหมึก พิไลเตนดรอน สาวน้อย ประแป้ง และโทร

1. เล็บครุฑ² เล็บครุฑเป็นไม้อยู่ในสกุล Polyscias และ Dizygotheca อยู่ในวงศ์ Araliaceae มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบร้อนของแอฟริกา อินเดีย และหมู่เกาะแปซิฟิก เป็นไม้ประดับที่มีรูปร่างและสีสรรต่าง ๆ กัน โดยอาจมีรูปใบเป็นแบบเส้นด้าย (linear) รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปไข่ รูปหัวใจหรือรูปไต (reniform) ขอบใบจักแบบคลื่น (undulate) โคน (crenate) หรือเป็นแฉกเล็ก (parted) นอกจากนี้ยังมีต่างที่ขอบใบหรือกลางใบไม้แน่นอ่อน โดยเฉพาะที่ขอบใบจะมีหนามเล็ก ๆ สดริ่มหรือสีน้ำตาล คล้ายเล็บของครุฑ ทำให้ดูสวยงามยิ่งขึ้น

พันธุ์ พันธุ์ของเล็บครุฑที่นิยมปลูกมีมากมายหลายชนิด และสามารถนำไปจัดประดับภายในอาคารได้ดี เช่น

1.1 ครุฑก้านดำ เป็นไม้พุ่มสูงประมาณ 1 เมตร ลำต้นและก้านใบมีสีน้ำตาลเข้ม กีบดำ มีขีดสีเหลืองอ่อนทั่วไป ใบเป็นแบบ odd-pinnate มีใบย่อย 5-7 ใบ รูปไข่ แต่มีส่วนที่กว้างอยู่ด้านบน ขอบใบเว้าตื้นลึกต่าง ๆ กัน บางครั้งใบที่อยู่ปลายสุดแฉกเล็กถึง

¹ รายละเอียดภาคผนวก ก หน้า 89-92.

² วันเพ็ญ เขาวนปรีชา และ จิราภุพิน จันทรประสงค์, วันต้นไม้ประจำปีแห่งชาติ 2527 (กรุงเทพมหานคร : สำนักส่งเสริมการสังคม, 2527) หน้า 101-113.

รูปที่ 1 ต้นเล็บครุท

ก้านใบจนดูเป็นใบย่อย ๆ 3 ใบ ใบย่อยกว้าง 3-5 ซม. ยาว 6-8 ซม. ก้านใบสั้น พื้นใบสีเขียวเข้มเป็นมัน ท้องใบเป็นสีเขียวอ่อนกว่าหลังใบ ไข่ประดับได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร ค่อนข้างทนทานเป็นพืช

1.2 ครุทบริพัตร เป็นไม้พุ่มสูงได้ถึง 1-1.5 เมตร ลำต้นอ่อนสีเขียว ปลายสีน้ำตาลไหม้ กอใบสีเขียวมีกระสีน้ำตาลไหม้ มีลักษณะเป็นกาบตรงส่วนที่ติดกับลำต้น พื้นใบสีเขียวต่าง สดชื่น หรือสีเขียวอมเหลือง จากส่วนกลางใบไปหาริมใบ รูปใบคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีส่วนยาวมากกว่าด้านกว้าง (oblong) ประกอบด้วยใบย่อย 3 ใบ บางก้านใบมีใบย่อยเพียง 2 ใบ หรือมีลักษณะเป็นใบแผดเพียงใบเดียวก็มี ขอบใบจักหยาบ ๆ และมีหนามเล็ก ๆ ที่ขอบใบ ไข่ประดับได้ทั้งในอาคารและที่ร่มรำไร

1.3 ครุทดินกบ ครุทกระฉก เป็นไม้พุ่มสูงได้ถึง 1-1.5 เมตร ลำต้นส่วน

ยอดเป็นสีเขียว เมื่อแก่เป็นสีน้ำตาลอ่อน มีกระสีเขียวอ่อนตามลำต้นและกิ่งก้าน ลำต้นเป็นข้อแตกกิ่งแขนงตามข้อของลำต้น ประกอบด้วยใบย่อย 3 ใบ รูปไต (reniform) กว้าง 8-10 ซม. ฐานใบเป็นรูปหัวใจ (cordate) ขอบใบจักหยาบ ๆ มีหนามเล็ก ๆ ที่ขอบใบ พื้นใบสีเขียว ต่างยาวจากริมใบเข้าหาส่วนกลางใบ ก้านใบตรงส่วนที่ติดกับลำต้นมีลักษณะเป็นกาบ ใช้ตั้งประดับได้ทั้งภายในและภายนอกอาคาร

การขยายพันธุ์ เสียบครุขยายพันธุ์ได้ง่ายมาก โดยการปักชำได้ทุกส่วนตั้งแต่ยอดอ่อนจนถึงลำต้นแก่ ๆ ก็สามารถปักชำได้ นอกจากนี้ยังมีวิธีการเจริญเติบโตค่อนข้างช้า การปักชำก็จะใช้เวลานานไปด้วย สิ่งอาจใช้วิธีตอนหรือเสียบยอดก็ทำได้ง่ายเช่นกัน ในการปักชำอาจปักชำในวัสดุที่เป็นขี้เถ้าแกลบ ทราบ ขุยมะพร้าว อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือส่วนผสมของวัสดุเหล่านี้ไว้ในที่ร่มรำไร เมื่อออกรากดีแล้วจึงย้ายปลูกลงในกระถางที่มีดินผสมสำหรับปลูกเลยก็ได้ โดยไม่ต้องย้ายปลู่อีกครั้งหนึ่ง เสียบครุก็สามารถออกรากและแตกยอดได้ดี

2. หนวดปลาหมึก¹

หนวดปลาหมึก (umbrella tree) เป็นพันธุ์ไม้ในวงศ์ Araliaceae มีชนิดต่าง ๆ ถึง 200 ชนิด (genera) ขึ้นกำเนิดในออสเตรเลีย และในเขตร้อนทั่วไป ใบสีเขียวสดเป็นมัน รูปฝ่ามือ มีใบย่อยตั้งแต่ 3-12 ใบแล้วแต่ชนิด มักนิยมใช้จัดปลูกเป็นไม้ประดับในอาคารได้ดีพอสมควรในด้านความคงทน แต่ในด้านรูปทรงแล้วงดงามแปลกตามาก ใบย่อยแต่ละใบยกขอบรูปตัววี (V-shape) แต่มีขนาดสั้น หนา และแข็งแรง ส่วนกลางใบค่อนข้างกว้างยกขอบเล็กน้อย

การขยายพันธุ์ จะใช้วิธีตอนหรือเพาะเมล็ดก็ได้ โดยเพาะในกระบะทรายหรือขี้เถ้าแกลบ รดน้ำให้อุ่นแต่ไม่แฉะ เพราะจะทำให้เน่า เมื่อเมล็ดพันธุ์เจริญเติบโตขึ้นประมาณ 3-4 นิ้ว จึงแยกลงปลูกในกระถางต่อไป

¹ วิมลวัลย์ บัวจันทร์, สารานุกรมไม้ประดับในประเทศไทย 3 (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2525), หน้า 117-118.

รูปที่ 2 ต้นหนวดปลาหมึก

3. ฟิลิเดนดรอน (Philodendron)

ฟิลิเดนดรอนอยู่ในตระกูล Arum หรือ Family Araceae พบขึ้นอยู่ตามธรรมชาติในหมู่เกาะอินเดียตะวันตกและอเมริกาเขตร้อน คำว่า Philodendron มาจากคำว่า Philoe แปลว่า สักขอบ และ dendron แปลว่า ต้นไม้ ซึ่งมีความหมายว่า เป็นพันธุ์ไม้ที่ขยับขึ้นอยู่กับต้นไม้ตามนิสัยชอบเลื้อยพันต้นไม้ใหญ่อยู่เป็นกันก่าเน็ด

ฟิลิเดนดรอนอยู่ในตระกูล Arum จึงทำให้ดอกมีรูปร่างเป็นกาบและมีปลีเหมือนพวกไม้อื่นในตระกูล Arum ทั่ว ๆ ไป ฟิลิเดนดรอนจึงเป็นไม้ใบหรือไม้ประดับที่ดูรูปทรงของต้นและใบมากกว่าดอก ตามธรรมชาติขยับขึ้นอยู่กับต้นไม้ใหญ่มีรากอากาศงอกออกมาส่วนมากเป็นพันธุ์ไม้ที่ขยับเลื้อย ขอบโตตามสิ่งที่อยู่ใกล้เคียง โดยใช้รากอากาศเกาะพยุงต้นด้วยลักษณะของใบมีรูปร่างแปลก ๆ แต่ความยาวของใบอาจมีความยาวตั้งแต่ 3 นิ้วถึง 3 ฟุต ส่วน

มาก สีเขียวสด บางชนิดมีสีชมพูทองแดงอยู่ใต้ใบด้วย บางชนิดมีใบคล้ายใบสนทม เส้นใบสีแดงหรือชมพู พื้นใบมีสีเขียวอ่อน บางชนิดมีแฉกเล็ก ก็อบถึง เส้นกลางใบ

ฟีโลเดนดรอนเป็นพันธุ์ไม้ประดับที่นิยมกันมากในการตกแต่งบ้านภายในเป็นไม้ในร่ม ถูกแดดจัดไม่ได้ นิยมปลูกเป็นไม้กระถางพันธุ์ไม้ในบ้าน ในอาคารหรือนอกอาคารตามโคนร่มต้นไม้ บางชนิดสามารถนำมาปักแจกันน้ำเปล่า ๆ อยู่ในภาชนะที่ใส่น้ำไว้เป็นระยะเวลานาน ๆ

รูปที่ 3 ต้นฟีโลเดนดรอน

พันธุ์ ฟีโลเดนดรอนมีมากมายหลายชนิด ในปี ค.ศ.1830 มีผู้รวบรวมพันธุ์ไว้ได้ถึง 220 ชนิด (species) ต่อมามีการจำแนกพันธุ์ใหม่ โดยแยกฟีโลเดนดรอนออกไปเป็นพวก Monstera เสียพวกหนึ่ง จึงทำให้เหลือประมาณ 190 ชนิด

ฟีโลเดนดรอนที่นิยมปลูกกันมากในประเทศไทย เช่น

3.1 Philodendron andreaum เป็นพวกไม้เถาเลื้อย ใบสีเขียวแก่เป็นเส้นมนน้ำตาลอ่อน เส้นใบและขอบใบสีขาวครีม ใบยาว 3 ฟุต ปลายแหลม นิยมปลูกกันมากในเมืองไทย

3.2 Philodendron panduraeforume เป็นชนิดที่มีผู้นิยมปลูกกันมาก บางที

เรียกว่า Horsehead Philodendron เพราะลักษณะใบคล้ายหน้าม้า ใบลักษณะคล้ายใบมะเดื่อ หยาบ สีเขียวแก่ เป็นพวกเถาเลื้อย มีถิ่นกำเนิดในบราซิลตอนใต้

การขยายพันธุ์ ใช้เมล็ดเพาะกิ่งกอดัดในกระบะทราย ผสมมอสส์และยี่ถ้ำกลบ หรือใช้การตอนยอดออกมา การตอนช่วยให้ต้นที่สูงยอดแตกหน่อใหม่ขึ้นได้ และได้ต้นใหม่ที่งอกงาม นอกจากการตอนแล้ว วิธีปักชำยอดเป็นวิธีที่ง่ายและทำกันมาก อาจตัดยอดมาปักชำหรือตัดต้นมาปักชำ โดยตัดเป็นท่อนสั้น ๆ ขนาด 3-5 นิ้วก็ได้ จะแตกรากภายใน 4 สัปดาห์ ในการขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด ตอน หรือปักชำ สิ่งสำคัญที่สุด คือ ความชุ่มชื้น ซึ่งพวก Philodendron ทุกชนิดต้องการความชุ่มชื้นสูง และเจริญเติบโตได้ดีในที่มีความชื้นสูงมากด้วย

ดินปลูก พิโลเตนดรอนชอบดินที่มีการระบายน้ำได้ดีและความชื้นสูง ในการปลูกลงในกระถางนั้น ดินปลูกควรมีดินร่วนผสมกับใบไม้ผุ ถ่าน และทราย ถ้าหากปลูกลงในดินก็พิจารณา เลือกที่ให้ เหมาะแก่การเจริญเติบโตในเรื่องแสงสว่าง เพราะพวกนี้ไม่ต้องการถูกแสงแดดโดยตรง ชอบชื้นในที่ร่มรำไรมาก

การบำรุงรักษา ปัญหาในการดูแลรักษาพิโลเตนดรอน โดยเฉพาะพวกที่เป็นเถาเลื้อย ถ้าหากนำมาปลูกลงในกระถางแล้ว ก็ควรมีหลักปักไว้ให้มัน เฝ้ายึดคลุมหลักที่ปักไว้ในกระถาง หลักที่ปักในกระถางนี้ต้องแน่นหนาไม่ล้มง่าย ๆ อาจใช้หลักไม้ธรรมดา และโคนหลักใช้ไม้ติดกับหลักขวางเป็นรูปกากะบาด เพื่อให้ตั้งอยู่กับกระถางได้มั่นคงไม่ล้มง่าย ๆ ก็ได้ หลักนั้นควรเป็นหลักที่เก็บหรือมีความชื้นบ้างยิ่งดี เช่น ไม้หลักหุ้มด้วยกาบมะพร้าว

4. ล่าน้อยประแป้ง (Dieffenbachia)¹

ล่าน้อยประแป้ง เป็นไม้ใบที่นิยมปลูกเป็นไม้กระถางกันมากทั่วไปในเขตร้อน ใช้ประดับภายในอาคารและนอกอาคาร ส่วนมากชอบชื้นในที่ร่มเป็นไม้ในร่ม (indoor plants) มีถิ่นกำเนิดจากประเทศในเขตร้อนทั่ว ๆ ไป ในอเมริกาใต้และ West Indies ลักษณะของต้นเป็นไม้กอ อวบน้ำ ไม่มีเนื้อไม้ ลำต้นกลมและสูงประมาณ 4 ฟุต ใบใหญ่เป็นใบเดี่ยว (single leaf) มีจุดหรือมีสีเส้นสลับเป็นลายขาวครีมบนพื้นใบสีเขียว มีกาบใบห่อหุ้มลำต้นอยู่ เนื่องจากมีจุดขาว ๆ ประเดิมใบที่มีพื้นสีเขียว ไทยจึงเรียกว่า ล่าน้อยประแป้ง จีนเรียกว่า บั๊วแฉ่ฝี่ ในประเทศไทยมีหลายสิบชนิด

¹ ปิฎฐะ บุนนาค. ไม้ดอกไม้ประดับ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องอักษร, 2524), หน้า 275-278.

รูปที่ 4 ต้นสำนวน้อยประแป้ง

พันธุ์ พันธุ์สำนวน้อยประแป้งมีมากมายหลายชนิด ทั้งที่เป็นพันธุ์พื้นเมืองและพันธุ์ลูกผสมต่าง ๆ ตัวอย่างพันธุ์ที่นิยมปลูกกันมากในประเทศไทย คือ

4.1 Dieffenbachia picta ใบสีเขียวจุดขาวทั่วทั้งใบ เป็นพันธุ์ที่ปลูกกันมากในเมืองไทย แรกหน่อง่าย จึงขยายพันธุ์ได้รวดเร็ว บางทีเรียกว่า เขียวหมื่นปี ขาวฉิน นำต้นมาปักในแจกันแช่น้ำในบ้าน ก็อยู่ได้ตลอดปี

4.2 Dieffenbachia picta Rudolph Roegr ใบสีเหลืองครีมมีทางเขียวแคบ ๆ ก้านกลางและขอบใบสีเขียวสด พันธุ์นี้เป็นไม้ที่นิยมกันมากในเมืองไทย เพราะมีลักษณะงามละดูดีกว่าพันธุ์อื่น ๆ ใบอ่อนและมีสีขาวมากสะดูดตา เป็นไม้ที่เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตได้ดีในที่ร่ม

4.3 Dieffenbachia picta Barraquiniana พื้นใบเขียว เส้นกลางใบสีขาว มีจุดสีขาวประทั่วใบ

การขยายพันธุ์ วิธีที่ง่ายและนิยมกันมาก คือ การปักชำต้น โดยตัดลำต้นที่แก่ ๆ มาตัดเป็นท่อน ๆ ยาวประมาณท่อนละ 2 นิ้ว ให้มีตาติดมาด้วยทุกท่อนที่ตัดออก และใช้วางลงตามยาวของท่อนบนกะบะทราย หรือใช้ปักลงในแนวตั้งก็ได้ รดน้ำให้ชื้นแต่ไม่แฉะ เพราะจะทำให้

เน่าง่ายที่สุดถ้าหากน้ำมากเกินไป ในไม้ชำตาที่ติดอยู่กับท่อนพันธุ์ก็จะแตกออกพร้อมด้วยราก ถ้าหากปักท่อนพันธุ์ตามแนวตั้งทำให้เน่ามาก ก็ใช้วิธีนอนตามแนวราบ โดยให้ท่อนพันธุ์จมลงในกะบะทรายประมาณครึ่งหนึ่งของความหนาของท่อนพันธุ์ เมื่อท่อนพันธุ์แตกใบประมาณ 2 ใบแล้ว จึงแยกลงปลูกในดินต่อไป ส่วนการขยายพันธุ์อีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้ได้ต้นที่งามและโตเร็วก็คือ การตอนยอด เมื่อรากออกก็ตัดยอดมาปลูกในกระถางได้เลย

สาวน้อยประแป้งที่มีอายุมากใบตอนล่าง ๆ จะร่วงหมดไม่ติดอยู่กับต้น ทำให้ดูต้นสูงขลุ่ยดูไม่สวยงาม ก็ควรตัดยอดมาขยายพันธุ์ เสียให้แตกตา หรือแตกหน่อใหม่ที่ต่อเติม นอกจากนี้ก็อาจขยายพันธุ์โดยการแบ่งแยกกอตัดหน่อมาก็ได้

ดินปลูก สาวน้อยประแป้งไม่ชอบแดดจัดและต้องการดินที่มีอินทรีย์วัตถุมาก ๆ โดยเฉพาะดินปลูก ในกระถางจึงควรมีพวกปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอกมาก ๆ พร้อมด้วยการระบายน้ำ ต้องดีพอด้วย เพราะสาวน้อยประแป้งเป็นไม้อวบน้ำที่ไม่มีเนื้อไม้ จึงทำให้ต้นเน่าง่าย ดังนั้นดินที่ปลูกจึงควรมีทรายหรือวัสดุที่ช่วยระบายน้ำได้ดีด้วย ดินผสมที่นับว่าดีแก่การปลูกไม้กระถางพวกนี้ คือ ปุ๋ยหมัก ดินร่วน ปุ๋ยคอกที่สุกดีแล้วและทรายหยาบผสมอย่างละเท่า ๆ กัน

การดูแลรักษา ต้นสาวน้อยประแป้งอย่าให้ถูกแสงแดดโดยตรงตลอดวัน ให้มีความชื้นสูง ถ้าหากต้นแก่สูงมากควรรหาหลักปักยึดลำต้นไว้กันลม ถ้าสังเกตเห็นว่าหน่อที่แตกใหม่ไม่งาม เล็ก หรือสมบูรณ์น้อยกว่าต้นเดิมแล้ว ควรถ่ายกระถางหรือตัดมาขยายพันธุ์ ส่วนโรคและแมลงก็มี โรคเน่าโคนต้น เพราะน้ำมากและร่มทึบขึ้นมากเกินไป กระถางไม่ระบายน้ำแมลงทำลาย เช่น หนอนม้วน ใบตึกแตน และเพลี้ย

5. ไทร (Ficus)¹

ไทรเป็นพวกไม้ยืนต้นที่มีใบเขียวตลอดปี มีทั้งไม้พุ่ม ไม้เลื้อย และไม้ยืนต้น พบในป่าแถบร้อน บางชนิดขึ้นได้ดีในที่กลางแจ้ง และมีหลายชนิดที่ใช่เป็นไม้ประดับภายในอาคาร ไทรอยู่ในตระกูล Malberry ส่วนมากมียางสีขาว พันธุ์ไม้ในตระกูลไทรมีในเมืองไทยมานานแล้ว ซึ่งรวมถึงต้นไทรน้อย กร่าง โพธิ์ ไทรเป็นพันธุ์ไม้ที่ใช่ปลูกเป็นไม้กระถางประดับบ้านประดับสำนักงานกันมาก จะใช่ปลูกทำเป็นไม้แคระก็ได้

¹ สัมพงษ์ ไทอล่ำหิ, สารานุกรมไม้ประดับในประเทศไทย 1 (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, 2525), หน้า 347-354.

รูปที่ 5 ต้นไทร

พันธุ์ พันธุ์ที่นิยมปลูกใช้ประดับภายใน เช่น

5.1 ไทรใบยาว หรือ Ficus barteri เป็นไม้พุ่มขนาดกลางซึ่งสูงได้ประมาณ 7-8 เมตร มีถิ่นกำเนิดในไนจีเรีย ลักษณะใบแคบค่อนข้างยาว ก้านใบสีก ยู่งใบสี ฟ้าใบสี เขียวเข้มเป็นมัน ไทรใบยาวนิยมมาใช้เป็นไม้ประดับภายในอาคารอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นไม้ที่มีความแข็งแรง คงทน ทั้งใบยาก การบำรุงรักษาง่าย เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วน หรือดินปนทราย ที่มีการระบายน้ำดี โดยปกติเป็นไม้กลางแจ้งแต่สามารถนำมาเลี้ยงให้ปรับตัวอยู่ในที่ร่มพอมิแสงสว่าง ล่องถึงหรือที่แดดรำไรได้

5.2 ไทรข้อ Ficus benjamina เป็นไทรจำพวกใบเล็กหรือที่รวมเรียกกันว่า ไทรข้อ ซึ่งมีหลายต้นหลายพันธุ์ (variety) แต่ละพันธุ์มีลักษณะใบแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย โดยทั่วไปใบจะยาวประมาณ 1-2 นิ้ว บางพันธุ์ใบกว้างกลมป้อม บางพันธุ์ใบยาวรี และบางพันธุ์

ใบตุง พื้นใบแบนเรียบ บางพันธุ์ริมใบยกขึ้นห่อตัว เล็กน้อย สีเขียวเป็นมัน เป็นไม้ที่มีพุ่มทรง หนาทึบ ลำต้นสูงใหญ่ ก้านใบอ่อน แมื่งก้านลำขาที่งับห้อยแลดูสวยงาม มีรากอากาศแตก ย้อยลงสู่พื้นดินเป็นจำนวนมาก มีถิ่นกำเนิดอยู่ตามประเทศเขตร้อนทั่วไป เช่น ไทย มาเลเซีย อินเดีย ไทล ประเทพม่านิยมปลูกเป็นไม้ประดับภายในเพราะเป็นไม้แข็งแรงคงทนต่อสภาพสิ่งแวดล้อม ต่าง ๆ ได้ดีมาก สามารถตัดแต่งให้เป็นพุ่มขนาดต่าง ๆ ได้ง่ายตามความต้องการ ไทลย้อมไม้ เสือกดิน หากปลูกเป็นไม้กระถางเครื่องปลูกควรชุ่มชื้นอยู่เสมอ

การขยายพันธุ์ โดยทั่วไปใช้ตัดกิ่งมาปักชำในกระบะทราย ซึ่งรองก้นกระบะด้วย อิฐหัก ใช้ดินร่วนผสมขี้เถ้าแกลบและทราย ตั้งกระบะไว้ในที่ร่มรำไร รดน้ำบ่อย ๆ ไทลก็จะแตก รากและกิ่งสูงจะแยกออกมาปลูกในกระถาง แต่ในบางฤดูกาลการชำกิ่งอาจจะทำให้ต้นไทรเน่า ตายหมด ก็จะใช้วิธีตอนก็ได้ วิธีนี้ให้ผลดีกว่าปักชำเพราะสามารถกำหนดความสูงของกิ่งได้ตาม ที่ต้องการ การตอนก็ใช้วิธีตอนธรรมดา โดยใช้กาบมะพร้าวและดินห่ม รดน้ำบ่อย ๆ รอคจนราก ออกมามีสีน้ำตาลก็ตัดไปปลูกได้

ดินปลูก ควรเป็นดินร่วนมีการระบายน้ำได้ดี และมีปุ๋ยพอสมควร โดยเฉพาะที่ ปลูกในกระถาง ถ้าต้องการให้ไทรมีกิ่งก้านมาก ๆ ใบดกต้องตั้งกระถางให้ถูกแดดตลอดวัน

เครื่องปลูกและภาชนะปลูก

1. เครื่องปลูก เป็นวัสดุที่ใส่ลงไปนกระถาง เป็นที่เก็บอาหารหรือปุ๋ยของต้นไม้ และเพื่อให้รากของต้นไม้เกาะลำต้นตั้งอยู่ได้โดยไมโยกคลอนง่าย เนื่องจากไม้ประดับภายใน อาคารนั้นจำเป็นต้องยกสับเปลี่ยนเข้า-ออกจากอาคารอยู่เสมอ หากเครื่องปลูกไม่แน่นอาจ ทำให้ต้นไม้ล้มหรือ อีียงขาดความสวยงามได้

ไม้ประดับภายในอาคารส่วนใหญ่เป็นไม้ที่ปลูกในกระถางหรือภาชนะปลูกอื่น ๆ ดังนั้นการเติบโตของต้นไม้จึงจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะภายในกระถางเท่านั้น เครื่องปลูกที่นำ มาปลูกจะต้องมีธาตุอาหารที่อุดมสมบูรณ์ และสามารถระบายน้ำได้ดี เพื่อให้ต้นไม้ได้มีอาหาร ในพื้นที่จำกัดอย่างเพียงพอ

เครื่องปลูกไม้กระถางที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้¹

1.1 มีน้ำหนักเบา

1.2 มีการระบายน้ำดีและโปร่ง

1.3 กักเก็บความชื้นดี

1.4 มีธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับพืชครบถ้วนและอยู่ในรูปที่พืชสามารถนำไป

ใช้ได้ไนปริมาณที่เพียงพอและสัดส่วนที่เหมาะสม

1.5 มีความเป็นกรดเล็กน้อย คือ PH 6.5-7.0

1.6 มีปริมาณเกลือแร่ต่ำ

1.7 สะอาดปราศจากโรคแมลงและวัชพืช

1.8 หาง่าย

1.9 ราคาถูก

ส่วนผสมของเครื่องปลูก ผู้ปลูกเลี้ยงไม้ประดับแต่ละรายอาจมีส่วนผสมของ

เครื่องปลูกแตกต่างกันไป โดยแต่ละแห่งสามารถกำหนดสูตรเฉพาะของตัวเองในปริมาณที่ต่างกัน สำหรับเครื่องปลูกต้นไม้กระถางเกษตรกรจะใช้ส่วนผสมที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตรที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น เปลือกถั่ว แกลบ ชี้เท้าแกลบ ขุยมะพร้าว ใบไม้ และหญ้าผุ ผสมกับดินปลูกในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน เช่น

ดิน 1 ส่วน + เปลือกถั่ว 1 ส่วน + ขุยมะพร้าว 1 ส่วน

หรือ ดิน 1 ส่วน + แกลบ 1 ส่วน + ขุยมะพร้าว 1 ส่วน + ขุยมะพร้าว 1 ส่วน

หรือ ดิน 1 ส่วน + ทราาย 1 ส่วน + ขุยมะพร้าว 1 ส่วน + ขุยมะพร้าว 1 ส่วน

2. ภาชนะปลูก ภาชนะปลูกที่นิยมใช้กันมีหลายชนิด เช่น กระถางดินเผา กระถางพลาสติก กระถางเคลือบ กระถางแขวน กระถางที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ ออสนันด้า เฟิร์น เป็นต้น แต่สำหรับการปลูกไม้กระถางเป็นการค้ากระถางที่ใช้ควรเป็นกระถางดินเผาหรือกระถางพลาสติก โดยแบ่งการนำกระถางมาใช้ประโยชน์ได้ 3 ประการคือ

¹ สมเพียร เกษมทรัพย์, ไม้ดอกกระถาง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพิทยา, 2524), หน้า 32.

2.1 ใช้สำหรับปลูกต้นไม้โดยตรง กระถางที่ใช้ในการนี้อาจจะทำจากดิน พลาสติค เซรามิค และอื่น ๆ ซึ่งสามารถขนย้ายไปมาได้ อาจมีกระถางบางชนิดซึ่งสร้างขึ้นถาวรติดกับตัวบ้าน อาคารสถานที่สำหรับปลูกต้นไม้โดยเฉพาะ กระถางดังกล่าวนี้ควรหาง่าย ราคาถูก ที่สำคัญคือจะต้องเจาะรูที่ก้นกระถางเพื่อระบายน้ำส่วนเกินออกไป เพื่อป้องกันไม่ให้ น้ำขังและรากพืชได้รับอันตรายถึงตายได้

2.2 ใช้สำหรับตกแต่ง โดยการสวมใส่หรือรองรับกระถางที่ใช้ปลูกต้นไม้อีกทีหนึ่ง กระถางสำหรับตกแต่งนี้มักจะยึดเอาความสวยงามเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพราะใช้ตกแต่งอาคารบ้านเรือน ตลอดจนสำนักงาน สถานที่ราชการ โรงแรม ฯลฯ ส่วนมากจะมีราคาแพง แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ให้เปียกน้ำจะทนทานและใช้งานได้นาน เนื่องจากไม้ที่ใช้สำหรับปลูกต้นไม้โดยตรง ถึงแม้ว่าจะเป็นต้องเจาะรูที่ก้นกระถาง แต่เพื่อความปลอดภัยและใช้งานได้ทนทาน ตลอดจนป้องกันมิให้น้ำเประอะเปื้อนพื้น จึงต้องมีถาดสังกะสีหรืออลูมิเนียมหรือพลาสติกเพื่อรองรับน้ำวางไว้ที่ก้นกระถาง เสมอ กระถางที่ใช้สำหรับตกแต่งนี้มีรูปร่างแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับสถานที่ที่จะตั้ง อาจเป็นรูปทรงกลม ล้อมเหลี่ยม สี่เหลี่ยม หกเหลี่ยม อาจทำด้วยไม้ ไม้ไผ่สาน หวาย อลูมิเนียม สแตนเลส พลาสติค เซรามิค กระเบื้อง และอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและสมัยนิยม

2.3 ใช้สำหรับปลูกและตกแต่งพร้อมกัน กระถางที่ใช้ส่วนมากเป็นกระถางดินเผา กระถางพลาสติก และเซรามิค เจาะรูที่ก้นกระถางและมีจานหรือถาดที่เข้าชุดกันสำหรับน้ำส่วนเกินมิให้รั่วไหลออกไป อาจใช้สำหรับกักน้ำไว้ให้ดูดซึมขึ้นไปทางก้นกระถาง เป็นประโยชน์กับการนำต้นไม้ไปตกแต่งภายในอาคาร มักจะเป็นกระถางแบบเรียบ ๆ ทรงกลมหรือสี่เหลี่ยมมีลวดลาย เพื่อสะดวกในการรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ราคาไม่แพงนัก ใช้ได้ทนทานพอสมควร

สำหรับธุรกิจให้เช่าไม้ประดับเพื่อการตกแต่งภายในส่วนใหญ่ มักจะนิยมปลูกต้นไม้ในกระถางดินเผา เมื่อนำไม้ประดับไปจัดตกแต่ง ก็จะต้องมีกระถางสวมที่มีรูปร่างต่างกันสวมไว้อีกครึ่งหนึ่งเพื่อความสวยงาม โดยผู้เช่าไม้ประดับและธุรกิจให้เช่าไม้ประดับ จะต้องมีการตกลงราคา ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกระถางสวมก่อนที่นำต้นไม้ไปประดับ

วิธีการปลูกไม้ประดับ

1. การปลูกต้นไม้ลงกระถาง¹

1.1 ก่อนที่จะปลูกต้นไม้ลงในกระถางจะต้องเลือกกระถางให้มีขนาดพอเหมาะกับต้นไม้ที่นั้น ๆ เมื่อได้กระถางมาแล้วก็หากระเบื้องแตกประมาณ 2-3 ชิ้นวางปิดรูที่กระถาง ทูบอิฐมอดูเป็นก้อนเล็ก ๆ ใส่องันกระถางสูงขึ้นมาประมาณ 1 นิ้ว เพื่อช่วยในการระบายน้ำได้ดีขึ้น

1.2 ผสมดินสำหรับปลูกต้นไม้ทั่ว ๆ ไปดังนี้ ดิน 1 ส่วน ใบไม้ผุหรืออินทรีย์ วัสดุอื่นใส่ลงไปประมาณครึ่งกระถาง เอาต้นไม้วางลงแล้วเอาดินที่ผสมไว้ใส่ลงเกือบเต็มกระถาง เหลือไว้ประมาณ 1 นิ้ว กดดินให้แน่นเพื่อไม่ให้ต้นไม้ล้ม

1.3 รดน้ำให้ชุ่ม แล้วยกวางในที่ร่มหรือพักไว้ในเรือนต้นไม้จนกว่าต้นไม้จะทรงตัว

1.4 ในการปลูกไม้ประดับชนิดไม้ใบ เช่น พิโลเตนดรอน ต้องปลูกรวมกันหลายต้นในกระถางเดียว โดยเลือกความสูงของต้น สีของต้น และใบให้ต่างกันก็จะแลดูสวยงามยิ่งขึ้น

สำหรับต้นไม้เพื่อตกแต่งอาคารต้องเลือกกระถางที่สวยงามพอสมควร หรือต้นไม้ที่ปลูกไว้ในกระถางมาลุ่มลงในกระถางที่สวยงามก็ได้ ข้อสำคัญอย่างหนึ่ง กระถางนั้นต้องมีจานสำหรับรองน้ำเพื่อไม่ให้ต้นไม้ให้น้ำไหลออกมาภายนอกเมื่อเวลารดน้ำ

2. การเปลี่ยนเครื่องปลูกและภาชนะปลูก คือ การย้ายปลูกจากกระถางหนึ่งไปยังอีกกระถางหนึ่ง ซึ่งมักจะมียอดที่ใหญ่กว่า เนื่องจากรากต้นไม้เจริญแน่นกระถาง หรือต้นไม้มีขนาดไม่เหมาะสมกับกระถางที่ปลูก จึงต้องเปลี่ยนขนาดกระถางปลูกให้ใหญ่ขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาขนาดของกระถางให้เหมาะสมกับความสูงของต้นไม้

การเปลี่ยนเครื่องปลูกและภาชนะปลูก ควรสังเกตจากเครื่องปลูกหรือจากอาการของพันธุ์ไม้หรือรากของไม้ประดับ ปกติไม้ประดับที่ปลูกในกระถางนานเกินกว่า 3 ปี ลำต้นมักเจริญล้นออกนอกกระถาง แสดงว่าถึงเวลาที่จะต้องทำการตัดแยกหรือย้ายปลูก

¹ สุนทร ปุณโณทก, ไม้ดอกไม้ประดับและการตกแต่งสถานที่ (กรุงเทพมหานคร : อินพรการพิมพ์, -), หน้า 225-226.

3. วิธีการย้ายกระถางปลูก

3.1 เอาน้ำรดให้ดินในกระถางเปียก เพื่อช่วยให้ดินหลุดออกมาง่ายขึ้น

3.2 ไขไม้เล็กลง ๆ ที่ปลายไม้แหลมดันเข้าทางรูที่กระถางแล้วค่อย ๆ ขยับต้นไม้ในกระถางเพื่อให้ต้นไม้หลุดออกมาจากปากกระถางพร้อมดินเป็นรูปกระถาง

3.3 ตัดแต่งรากแล้วนำไปปลูกในกระถางใหม่ที่จัดเตรียมไว้

แหล่งปลูกเลี้ยงไม้ประดับ

แหล่งที่มีการปลูกเลี้ยงไม้ประดับในประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และเชียงใหม่ เป็นต้น แต่ท้องที่ที่มีการปลูกเลี้ยงกันมากและเป็นการปลูกเลี้ยงเพื่อประโยชน์ในด้านการค้าอยู่บริเวณย่านเมืองกรุงเทพมหานคร เช่น เขตตลิ่งชัน หนองแขม บางกอกน้อย บางป่าหุ หลักสี่ มีนบุรี ราชบุรีระณะ บางขุนเทียน และจังหวัดใกล้เคียง คือ จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี เป็นต้น

เรือนต้นไม้ม

เรือนต้นไม้มในการปลูกไม้ประดับให้เข้าเพื่อการตกแต่งภายในจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เรือนต้นไม้มที่ใช้ในการปลูกเลี้ยงต้นไม้ม และเรือนต้นไม้มที่ใช้สำหรับเป็นสถานที่บำรุงดูแลรักษาต้นไม้มก่อนหรือหลังจัดประดับภายใน โดยเรือนต้นไม้มจะช่วยปรับสภาพสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติให้เหมาะสมกับความต้องการของต้นไม้มเพื่อให้ต้นไม้มเจริญเติบโตโดยเฉพาะไม้มในร่ม ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างโรงเรือนเพื่อพรางแสงให้ต้นไม้มได้รับแสงแดดเพียง 50% พื้นเรือนก็ควรจะเป็นพื้นอิฐ เพราะสามารถดูดเก็บความชื้นไว้ได้นาน การระเหยของน้ำที่อยู่ในอิฐช่วยให้เกิดความชื้นขึ้นในเรือนเป็นการลดความร้อน

จากการสำรวจพบว่า การปลูกไม้ประดับของชาวสวนส่วนใหญ่นิยมใช้ไม้ประดับของต้นไม้มใหญ่ช่วยในการปรับแสงแดด โดยใช้กระถางดินเผาคว่ำรองกระถางที่ปลูกต้นไม้ม ส่วนโรงเรือนนิยมใช้ตาข่ายสีตาแทนการปลูกเรือนต้นไม้ม เพราะประหยัดและราคาถูกกว่า สามารถรองแสงได้ดีกว่าด้วย

การดูแลรักษา

1. การรดน้ำ ดินควรจะมีน้ำชุ่มชื้นอยู่เสมอ และมีน้ำเพียงพอแก่ความต้องการของพืช ปกติจะรดน้ำวันละ 1 ครั้ง คือรดน้ำในตอนเช้า ถ้าอากาศแห้งแล้งจัดจะต้องรดน้ำเช้าเย็น ในการรดน้ำตอนเย็นควรรดน้ำในเวลาใกล้ค่ำ ถ้าวรดน้ำในระหว่างที่มีแสงแดดอยู่จะทำให้ใบไหม้ วันใดฝนตกไม่ควรรดน้ำอีก การรดน้ำไม่ควรรดไปที่พุ่มต้น เพราะจะทำให้น้ำกระเด็นออกไปไม่ถึงบริเวณราก และไม่ควรรเปิดน้ำแรงเพราะจะทำให้ดินที่อยู่บนผิวน้ำกระเด็นออกนอกกระถาง และกดให้หน้าดินในกระถางแน่น หรือบางครั้งน้ำล้นกระถางแล้วแต่ยังไม่ซึมลงสู่ก้นกระถาง

การให้น้ำต้นไม้ไม่ควรจะใส่ปุ๋ยถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ชนิดของกระถาง ในกระถางดินเผาที่มีรูพรุนช่วยการระบายน้ำทำให้เครื่องปลูกแห้งเร็วกว่ากระถางพลาสติกหรือโลหะ ดังนั้นไม้ที่ปลูกในกระถางดินเผาก็ควรรให้น้ำบ่อยและมากกว่าไม้ที่ปลูกในกระถางพลาสติก

1.2 ขนาดของต้นไม้กับขนาดของกระถาง ไม้ขนาดใหญ่ที่ปลูกในกระถางขนาดเล็กจำเป็นต้องรดน้ำให้บ่อยขึ้น เพราะปริมาณน้ำในดินน้อย พืชดูดไปใช้มาก

1.3 สภาพแวดล้อม เกี่ยวกับแสง อุณหภูมิ ความชื้น และลม

1.4 ชนิดของเครื่องปลูก เครื่องปลูกที่ร่วนโปร่งจะมีการระบายน้ำที่ดี แต่จะเก็บความชื้นไว้ได้น้อย ส่วนเครื่องปลูกที่แน่นทึบการดูดซึมความชื้นจะดีกว่า

1.5 ชนิดของพันธุ์ไม้ พันธุ์ไม้แต่ละชนิดต้องการปริมาณน้ำมากน้อยต่างกัน

1.6 ลักษณะของดิน เช่น สีผิวของดินที่หน้ากระถาง หากสีค่อนข้างขี้บแสดงว่าดินยังชื้นไม่ต้องให้น้ำ แต่ถ้าสีของดินชกจางลงมาก ๆ หน้าดินจะดูแห้งก็ควรจะให้น้ำได้แล้ว หรืออาจจะสังเกตได้จากดินในกระถาง ถ้าดินในกระถางเริ่มหดตัวแยกออกจากขอบกระถางก็แสดงว่าดินแห้งจำเป็นต้องรดน้ำ

1.7 การแสดงออกของพืช เช่น พืชแสดงอาการเหี่ยวเนื่องจากขาดน้ำ

2. การให้ปุ๋ย ปุ๋ยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไม้ประดับเจริญเติบโต ตามปกติปุ๋ยที่ให้ประกอบด้วยธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม (NPK) ซึ่งอัตราส่วนของธาตุอาหารทั้ง 3 นั้น ก็แตกต่างกันขึ้นอยู่กับชนิดและความต้องการของพันธุ์ไม้

วิธีการใส่ปุ๋ยที่เกษตรกรใช้มี 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ

2.1 ปลูกผสมปนกับดิน ปุ๋ยพวกนี้ได้แก่ ปุ๋ยหมัก มูลสัตว์ ใบไม้ผุ หญ้าหมัก

ฟางหมัก กากเมล็ดพืช ปุ๋ยเทศบาล โดยใส่ตามสัดส่วนที่ต้องการ ถ้าเป็นดินเหนียวควรตากดินให้แห้งแล้วทำให้อ่อนโดยการรดน้ำ เมื่อดินเหนียวร่วนแห้งใส่ทรายถมที่กับปุ๋ยอินทรีย์อย่างละ 1 ส่วน ผสมเข้าด้วยกันจะทำให้ดินร่วนซุยเหมาะแก่การปลูกไม้ประดับ

2.2 การให้ปุ๋ยทางใบ วิธีการให้ปุ๋ยแบบนี้จะต้องผสมปุ๋ยในอัตราความเข้มข้นที่น้อยมากจนปุ๋ยไม่เป็นอันตรายแก่ต้นและใบพืช เมื่อฉีดน้ำปุ๋ยไปตามใบ ใบพืชจะดูดธาตุอาหารไปใช้ได้ทันทีโดยไม่ต้องอาศัยราก วิธีนี้จะรักษาดินไม่ให้แห้งตัวเร็วกว่าปกติ การให้ปุ๋ยทางใบควรเลือกวันที่มีอากาศเย็นสูง ไม่มีแดดหรือให้เวลาเป็น

ปุ๋ยเคมีที่ชาวสวนใช้มีด้วยกันหลายรูปแบบ คือ สลาละลาย ของเหลว ผง เม็ด และชนิดที่ค่อย ๆ สลายตัว ปุ๋ยสูตรที่นิยมใช้ คือ ปุ๋ยสูตรเสมอ เช่น 15-15-15 20-20-20 หรือปุ๋ยสูตร 18-6-12 เมื่อต้องการให้ใบเจริญงอกงาม ส่วนระยะเวลาที่ให้ปุ๋ยปกติใส่ปีละ 4-6 ครั้ง แล้วแต่ชนิดของต้นไม้

การให้ปุ๋ยแก่ต้นไม้จะต้องคำนึงถึงเวลาที่เหมาะสมแก่การให้ปุ๋ยด้วย ปุ๋ยจะเป็นประโยชน์แก่ต้นไม้จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น แสงสว่าง ความชื้น หรือ อุณหภูมิที่เหมาะสม แสงสว่างที่เหมาะสมกับต้นไม้ ได้แก่ แสงแดดในตอนเช้า จนถึงเวลา 10.00 น. หรือ 11.00 น. ต่อจากนั้นแสงแดดจะแรงกล้า มีความร้อนสูงขึ้นอาจเป็นอันตรายต่อต้นไม้ ดังนั้นจึงควรจะให้ปุ๋ยในตอนเช้า เพราะแสงแดดจะช่วยให้รากต้นไม้ดูดปุ๋ยขึ้นมาสร้างความเจริญเติบโตให้ต้นไม้ การให้ปุ๋ยไม่ควรให้ปุ๋ยในวันที่ฝนตกหรือไม่มีแสงแดดที่จะเป็นพลังงานให้แก่ต้นไม้ และฝนอาจชะล้างเอาปุ๋ยไปหมดด้วย

3. การกำจัดวัชพืช แมลง และโรคของพืช

3.1 การกำจัดวัชพืช เป็นการป้องกันไม่ให้วัชพืชแย่งธาตุอาหารที่มีอยู่ในเครื่องปลูก และเป็นการช่วยให้เครื่องปลูกสะอาดตามองเห็นต้นไม้ ต้นชัดขึ้น และยังเป็นการกันไม่ให้เป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งสะสมของโรคแมลงบางชนิด การกำจัดวัชพืชควรกำจัดตั้งแต่ต้นยังเล็กอยู่ ฉะนั้นรากของวัชพืชจะเป็นอันตรายแก่รากต้นไม้ที่ปลูก ในการกำจัดวัชพืชอาจใช้ยากำจัดวัชพืชใช้เครื่องมือ หรือใช้แรงงานถอนก็ได้

3.2 แมลงและโรคพืช ไต้แก่ แมลงที่ไต่ปากดูดและปากกัด แมลงที่ไต่ปากดูด โดยไต่ปากเจาะเข้าไปในใบ ลำต้น แล้วดูดเอาอาหารออกมา ไต้แก่ เพลี้ยแป้ง เพลี้ยอ่อน แมงมุมแดง เพลี้ยจักจั่น การกำจัดแมลงพวกนี้ต้องใช้ยาฉีดชนิดถูกตัวตาย เช่น มาลาโทออน ไช้กอน ลินเนท โรติโนน เป็นต้น ส่วนแมลงที่ไต่ปากกัด เช่น ตั๊กแตน ผีเสื้อ การกำจัดแมลงพวกนี้ใช้ยาฉีดไว้ตามใบและลำต้นของพืช เช่น เซฟวิน เมทโทไชลกลอ ดี.ดี.ที. โดยไต่ผลตามส่วนที่กำหนดไว้ตามฉลากอย่างขมัดและฉีดทุก ๆ 15 วัน

เนื่องจากยากำจัดแมลงบางชนิดเป็นพิษ อาจจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต ดังนั้นการใช้ยากำจัดแมลงจึงควรอ่านวิธีใช้จากฉลากที่ปิดไว้อย่างขมัด แล้วไปทำตามวิธีที่แนะนำไว้ นอกจากนี้ก่อนนำไม้ประดับ เข้าประดับในอาคารควรงดเว้นการฉีดยาหรือทิ้งไว้จนหมดกลิ่น และฤทธิ์ยา เหลือน้อยที่สุดในระดับที่ปลอดภัยต่อคน

4. การตัดแต่งกิ่ง การตัดแต่งกิ่งมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ เพราะต้นไม้ต้องการแสงสว่างไปช่วยในการปรุงอาหาร ดังนั้นจำเป็นต้องตัดแต่งให้ใบของต้นไม้ถูกแสงสว่างโดยทั่วถึงกัน การตัดแต่งยังเป็นการแต่งรูปทรงของต้นไม้ให้เลดูสวยงามด้วย นอกจากนี้ต้นไม้เหล่านั้นแล้ว ต้นไม้บางชนิดมักจะเกิดโรคทำให้กิ่งก้านตายจึงต้องทำการตัดแต่งกิ่ง

ข้อพึงระวังในการปลูกพันธุ์ไม้ประดับให้เข้า¹

1. ใช้ดินในส่วนธรรมชาติเป็นดินปลูกไม้กระถาง ดินที่ไต่ปลูกไม้กระถางต้องเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของอาหารในดิน รวมถึงการระบายน้ำของดินด้วย เพราะในกระถางมีพื้นที่จำกัด มีขอบเขตในการระบายน้ำ ดังนั้นดินที่จะไต่ปลูกไม้กระถางจึงต้องเป็นดินที่ควรเพิ่มอินทรีย์วัตถุที่พันธุ์ไม้ต้องการ เพื่อให้พืชได้มีอาหารในพื้นที่จำกัดได้อย่างเพียงพอ

2. ใช้ขนาดของกระถางปลูกกับขนาดของพันธุ์ไม้ที่ปลูกในกระถางนั้นไม่ถูกส่วน การใช้กระถางใหญ่เกินไปทำให้ต้นไม้ที่ปลูกไม่สามารถงอกรากไปได้ทั่วกระถาง แต่ถ้าใช้กระถางเล็กเกินไปจะทำให้รากต้นไม้พันกันแน่นเต็มที เพื่อพยายามหาอาหารที่มีจำกัด ดังนั้นจึงควรพิจารณาว่าพันธุ์ไม้ขนาดนั้นควรใช้กระถางขนาดไหน การเปลี่ยนย้ายกระถางบ่อย ๆ มักก็ไม่ดีทำให้พันธุ์ไม้ชะงัก แต่การที่ไม่เปลี่ยนกระถางเลยเลยก็ไม่ดี เพราะการปลูกไม้กระถางนั้นพรวนดินได้ยาก

¹ ปิฎฐะ·บุณนาค, เรื่องเดียวกัน, หน้า 402-410.

3. ปิดรูกระถางจนน้ำระบายออกไม่ได้หรือไม่ปิดรูกระถาง เลขจนดินไหลออกมา กับน้ำหมด
4. อัดดินในกระถางแน่นเกินไปจนน้ำซึมลงก้นกระถางได้ช้ามาก การอัดดินในกระถางให้แน่นทำให้อากาศและการระบายน้ำเป็นไปได้น้อยกว่าอาจทำให้รากเน่าตายได้
5. รดน้ำไม้กระถางมากเกินไปจนทำให้เน่าตายได้ เพราะในอาคารการระบายน้ำหรือการระเหยของน้ำมีน้อยกว่ากลางแจ้ง ควรให้น้ำแต่พอควรเมื่อเห็นว่าดินในกระถางแห้งสนิท
6. รดน้ำไม้กระถางตามตารางเวลาที่กำหนดไว้นั้นไม่เป็นผลดีนัก ทางที่ดีต้องควบคุมว่าดินในกระถางแห้งสนิท หรือสังเกตดูเนื้อกระถางดินเผ่าว่ามีความร้อนอยู่เล็กน้อยแค่นั้นแล้วจึงให้น้ำตามเวลาที่ต้องการ
7. ให้น้ำค้างอยู่ที่จานรองกระถางเป็นการหลอกระถางต้นไม้ให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ การที่น้ำหลอกระถางจะทำให้รากที่อยู่ในดินส่วนก้นกระถางถูกน้ำท่วมแฉะไปด้วย หายใจไม่ออกและเน่าไปในที่สุด
8. ไม่เคยให้ปุ๋ยพิเศษเพิ่มเติมไม้กระถางเลย ในระยะที่ไม้กระถางจะเจริญเติบโตได้ดีที่สุด ถ้าหากได้ปุ๋ยช่วยด้วยแล้วจะทำให้เจริญเติบโตและสมบูรณ์ดีมากขึ้น การให้ปุ๋ยควรให้ทีละน้อย ๆ แต่บ่อยครั้ง
9. ไม่เข้าใจว่าไม้ที่ปลูกในกระถางถึงหนึ่งปีนั้นจะต้องหยุดความเจริญเติบโต ดังนั้นทางที่ดีก็คือ ถึงเวลาก็ต้องรื้อออกแล้วเปลี่ยนกระถางใหม่
10. ปล่อยให้ดินผิวหน้าในกระถางเป็นแผ่นแน่นปิดไว้ ควรพรวนดินหน้ากระถางในลักษณะดิน ๆ เพื่อให้รากมีโอกาสได้หายใจสะดวกมากขึ้น
11. ปล่อยให้พันธุ์ไม้ในกระถางแตกหน่อแตกหัวขึ้นกันใหม่เบียดอยู่ด้วยกันแน่นในกระถางเดียวกัน การแยกแบ่งเอาหน่อ หัว ต้นใหม่ ๆ ที่แตกขึ้นมาในกระถางออกมาเสียบ้าง จะให้ได้ประโยชน์ทั้งสองทาง คือ ได้พันธุ์ไม้ชนิดนั้นเพิ่มขึ้นเพื่อปลูกแทนต้นเก่าทุก ๆ ปี และทำให้ไม้ที่อยู่ในกระถางเก่านั้นแข็งแรงและเจริญเติบโตได้ดี
12. ชี้อหรือนำพันธุ์ใหม่ ๆ เข้ามาปลูกรวมกันกับพันธุ์ไม้ที่มีอยู่แล้วโดยไม่มีพิจารณาให้ดี เกี่ยวกับโรคและแมลงที่ติดตาม

13. ปล่อยให้พันธุ์ไม้เป็นโรคและแมลงอาศัยอยู่ได้นาน ๆ จนติดต่อกับพันธุ์ไม้อื่น ๆ ควรรับกาส์ดป้องกันทันที ถ้าไม้ไม่สามารถแก้ไขได้ให้ทำลายพันธุ์ไม้นั้นเสีย โดยการเผาไฟ ทางที่ดีคือพยายามตรวจตราอยู่เสมออย่างน้อยอาทิตย์ละครั้ง และคอยป้องกันโดยการฉีดยาฆ่าแมลงและป้องกันโรคตามตารางที่กำหนดไว้

14. ปล่อยให้ใบไม้พวกไม้ประดับในกระถางสักรก เต็มไปด้วยฝุ่นละอองไม่น่าดู ควรทำความสะอาดใบเพื่อให้เขียวสดอยู่เสมอ ทำให้สุขภาพของพันธุ์ไม้ดีขึ้นด้วยและไม่เกิดแมลงขึ้นง่าย ๆ ไม้ประดับบางชนิดมีน้ำยาเช็ดใบให้เป็นมันเขียวสดอยู่เสมอ หรือถ้าเป็นไม้ใบพวกมีขนก็ใช้แปรงอ่อน ๆ แปรงฝุ่นและผงออกก็ได้

15. เอาน้ำมันทาใบไม้ให้ทั่ว เป็นอันตรายแก่ใบไม้ยม่มาก โดยเฉพาะถ้าได้ใบด้วยแล้ว เพราะน้ำมันจะปิดรูหายใจและรูระบายน้ำของใบหมด

16. เอาหินหรือกรวดโรยหน้าดินในกระถางจนแน่น

17. เอาไม้กระถางตั้งไว้บนดินนาน ๆ ทำให้รากไม้ในกระถางทะลุออกมาทางรูกันกระถางหึ่งลงไปดิน เวลายกกระถางออกยกไม้ขึ้นหรือทำให้รากขาด เพราะติดอยู่ในดินใต้กระถาง ทางที่ดีควรตั้งไว้บนชั้นโปรง ๆ สูงกว่าพื้นดินหรือตั้งบนอิฐรองพื้นซีเมนต์หรือมีฐานรองกระถางเสียชั้นหนึ่งแล้วตั้งบนดินอีกทีหนึ่ง

18. ปล่อยให้พันธุ์ไม้บาง อย่างในกระถาง ลื้อยออกมานอกกระถางออกรากติดอยู่กับพื้นดิน ถ้าเป็นพวก *Philodendron* ก็อาจออกรากติดอยู่กับพื้นดินเลย ไม้ประเภทนี้จึงควรทำหลักในกระถางให้ ลื้อยอยู่ในขอบเขตและหลักที่ปักไว้

19. เมื่อเอาไม้กระถางออกมาเปลี่ยนบรรยากาศนอกบ้านไม้ถอดกระถางที่สวมไว้ชั้นนอกออก กระถางชั้นนอกไม่ควรสวมนานนัก เพราะไม่ทำให้ต้นไม้ในกระถางดีขึ้น นอกจากความสวยงามเท่านั้น

20. ใช้กระถางเก่า ๆ ที่มีตะไคร่น้ำขึ้นอยู่รอบนอกมาปลูกไม้กระถางอีก กระถางที่เข้าไปนาน ๆ โดยเฉพาะตั้งไว้ในเรือนต้นไม้บาน ๆ ตะไคร่น้ำจะขึ้นรอบผิวนอกของกระถางเต็มหมด โดยเฉพาะตอนกันเกือบชิดขอบล่างของกระถาง จนทำให้การระบายน้ำออกและการระบายอากาศในกระถางเลวลง ดังนั้นเมื่อใช้กระถางเก่ามาปลูกพันธุ์ไม้ก็ควรจะทำ ความสะอาดกระถางเก่านี้ให้สะอาดก่อนทั้งภายนอกและภายใน

21. ตั้งไม้กระถางไว้ในบ้าน โดยไม่ติดตั้งแสงสว่างภายในบ้าน การเลือกที่ตั้ง กระถางไม้ประดับให้มีแสงสว่างเพียงพอ เช่น ริมหน้าต่างภายในบ้านจะทำให้ไม้กระถาง แข็งแรงและอยู่ในสภาพที่นำดูอยู่ได้นานกว่าไม้กระถางที่ตั้งไว้ในที่ที่ไม่มีแสงสว่างหรือตามซอกมุม ที่มีแสงสว่างน้อย

การเตรียมหรือปรับสภาพของไม้ประดับก่อนจัดประดับ

พันธุ์ไม้ก่อนที่จะนำเข้าไปประดับในอาคารควรอยู่ในสภาพที่แข็งแรง สมบูรณ์ สวยงาม ดังนั้นก่อนที่จะนำเข้าประดับจึงจำเป็นต้องเตรียมให้มันนั้น ๆ ปรับตัวเข้ากับสภาพบรรยากาศ ใหม่ ๆ ที่ตั้งประดับเสียก่อนสักระยะหนึ่งเพื่อป้องกันมิให้ต้นไม้อ็อคเหี่ยวเฉาตาย เนื่องจาก การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทันที เมื่อถูกนำไปตั้งอยู่ในสภาพที่มีอุณหภูมิ แสงสว่าง ความชื้นต่าง กับที่ต้นไม้อยู่เดิม ถ้าเป็นไม้แดดต้องค่อย ๆ ลดให้ถูกแดดน้อยลงเรื่อย ๆ จนเข้ามาอยู่ในสภาพ ร่มรำไรได้ ต้นไม้ที่ปกติต้องการแสงสว่างน้อย ความชื้นสูง ก็ต้องปรับให้ได้รับแสงสว่างมาก ความชื้นน้อย หรือนำต้นไม้นั้นไปเก็บไว้ในที่มีอุณหภูมิใกล้เคียงกับสถานที่ประดับ

การปรับหรือเตรียมต้นไม้มักจะต้องทำเป็นขั้น ๆ ไป จากแสงแดด-รำไร-ร่มรำไร หรือ ให้ได้แสงสว่างน้อยกว่า 50% ภายใต้อาคารเรือนไม้ระแนงตีหนึ่งวันหนึ่ง หรือใช้ตาข่ายกรอง แสง เรือนต้นไม้ ใต้ร่มต้นไม้ใหญ่ก็ได้ แล้วจึงนำเข้าประดับในอาคาร

ส่วนระยะเวลาในการเตรียมต้นไม้มักแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์ไม้ อาจจะเป็น 2-3 สัปดาห์ หรือมากกว่า โดยดูจากการแสดงออกของพันธุ์ไม้ประดับไปด้วย

การคัดเลือกต้นไม้อาคาร¹

ในการคัดเลือกต้นไม้อาคารครั้งแรกจะต้องเลือกพันธุ์ไม้ให้เข้ากับแผนผังที่ตกแต่งและพันธุ์ไม้ ที่สามารถอยู่ได้ภายในอาคาร เพื่อประหยัดเวลาการดูแลรักษาและสะดวก พันธุ์ไม้ที่จะนำเข้า ตกแต่งภายในจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จะกล่าวโดยสังเขปดังนี้

¹ รวบรวมจาก : พร พ่วงกิม, วารสารวิษา เดือนมีนาคม 2525, ลวัสดิ หรั่งเจริญ, หนังสือบ้านและสวน ปีที่ 7 ฉบับที่ 70 เดือนมิถุนายน 2525 และปีที่ 8 ฉบับที่ 94 เดือนมิถุนายน 2527, วรวิทย์ หนังสือบ้านและสวน ปีที่ 7 ฉบับที่ 74 เดือนตุลาคม 2525, ธรรารุ เขียวขำแสง "หนังสือบ้านและสวน" ปีที่ 8 ฉบับที่ 94 เดือนมิถุนายน 2527

1. รูปทรงของพันธุ์ไม้ประดับ รูปทรงของพันธุ์ไม้ประดับในอาคารโดยทั่ว ๆ ไป แล้วนิยมนำมาจัดปลูกประดับตกแต่งภายในลักษณะรูปทรง 4 แบบคือ

แบบที่ 1 ไม้แก่พันธุ์ไม้ที่มีรูปทรงตั้ง (upright plants) ในเชิงรูปทรงตั้งของไม้ประดับ โดยปกติความงามสง่าและคุณค่าในตัวของต้นไม้มีผลกระทบต่อสายตาผู้มองเห็น มักจะใช้ในคุณสมบัติของความมีชีวิต ความสง่า ภาควงศ์ และใช้เน้นในบางจุดหรือบางตำแหน่ง โดยใช้เป็นฉากพรางตา (foreground) และฉากรับภาพ (background) รวมถึงการสร้างสมดุล (balance) หรือความรู้สึกในการจัดหาหรือสร้างความเคลื่อนไหว (movement) ในการมองหรือพรางปกปิดบางส่วนที่ไม่ต้องการให้เห็นหรือลดความแข็งกระด้างของฉากรับภาพ อันเป็นหน้าที่สร้างความแข็งของอิฐหรือคอนกรีต เป็นต้น

แบบที่ 2 ไม้แก่พันธุ์ไม้รูปทรงเตี้ย (bushy plants) จะนำมาใช้กับการตกแต่งจัดไม้ประดับเพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้สึกภายในห้องให้เกิดความซับซ้อนอ่อนนุ่ม ตลอดจนการสร้างหรือเปลี่ยนระดับหรือเน้นจุดเด่นให้เกิดขึ้นในกลุ่มของการจัดประดับตำแหน่งนั้น ๆ

แบบที่ 3 ไม้แก่พันธุ์ไม้เลื้อยคลุม (trailing plants) ใช้ในการสอดแทรกในกลุ่มไม้ประดับอื่น ๆ เพื่อเป็นตัวลดความแข็งกระด้างลง ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มการจัดนั้น ๆ และใช้ในการกำหนดขอบเขตกลุ่มการจัด

แบบที่ 4 ไม้แก่พันธุ์ไม้เถาเลื้อย (climbing plants) การจัดประดับตกแต่งมักจะใช้ประกอบกับฉากบังตา (partition) แทรกกลุ่มการจัด หรือจัดเป็นกลุ่มบนผนังทึบเพื่อแก้ความกระด้างของผนัง หรืออาจดัดแปลงเป็นพวกกระเช้าแขวนลอยได้

ไม้ประดับภายในให้เข้าที่นิยมมากที่สุดในการตกแต่ง คือ ไม้ที่มีรูปทรงตั้ง เพราะทำให้บริเวณที่โล่ง กินไปถูกระยับขึ้น และสร้างความรู้สึกกันเองหรือย่อส่วนของตัวอาคาร ทำให้บรรยากาศนั้นเป็นธรรมชาติ ไม้ภายในทรงสูงบางอย่างสามารถอยู่ได้ทั้งที่ร่มและที่แจ้ง เช่น ไทร ฉิ่ง บ้างอินเดีย หนวดปลาหมึก ไม้รูปทรงนี้จึงจัดเป็นไม้ที่มีความสำคัญและนิยมนำมาตกแต่งมากกว่าไม้ประเภทอื่น ๆ

2. สีสนของต้นไม้ ที่นำมาจัดประดับมีหลายชนิด เช่น สีเขียว สีเขียวอมเทา สีเทาเงิน ใบต่าง เป็นต้น สีต่าง ๆ และลวดลายของใบนี้มีผลโดยตรงต่อการจัดเป็นกลุ่มให้ความรู้สึกกระปรี้กระเปร่า เยือกเย็น สบายตา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลวิธีการสอดสลับสีเป็นสำคัญ มีผลโดยตรงต่อการมองสัมผัส เป็นการเปลี่ยนความรู้สึกมิให้เกิดอาการเบื่อหน่าย การจัดประดับ

ส่วนมากนิยมใช้ประดับห้องที่มีสีเรียบ ๆ เพื่อเน้นความสวยงามของห้อง หรืออาณานิเวศให้หน้าสนใจมากขึ้น

3. ขนาดและสัดส่วนของต้นไม้ การนำต้นไม้ที่มีรูปทรงใหญ่หรือเล็กเกินไปมาจัดตั้งประดับ ย่อมไม่เหมาะสมและไม่เกิดความสวยงาม และอีกประการหนึ่ง คือ การจัดวางสังหระไม่ว่าจะเป็นการจัดแบบกลุ่มหรือตั้งเดี่ยว ความลึก ความตื้นของภาพที่ปรากฏจะมีผลโดยตรงต่อการจัดประดับ

4. ตำแหน่งของบริเวณที่จัด จะมีผลต่อการดำรงชีพของต้นไม้ เนื่องจากต้นไม้ต้องการแสงสว่าง ลม และความชื้นที่เหมาะสม สภาพของต้นไม้ที่นำมาวางประดับจะแปรเปลี่ยนไปเป็นโทษและทรุดภายในเวลาอันสั้น ถ้าขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแสงสว่างและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นบริเวณหรือตำแหน่งที่จัดประดับจึงต้องมีการสำรวจและจัดออกแบบไว้ล่วงหน้า

การเลือกสถานที่ที่จะจัดประดับให้เหมาะสมกับพันธุ์ไม้ชนิดต่าง ๆ นั้น จะต้องคำนึงถึงความต้องการของแต่ละพันธุ์ไม้ พันธุ์ไม้ที่จัดประดับส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ไม้ในร่มที่สามารถนำมาจัดประดับได้ในอาคารโดยต้องการแสงสว่างระดับปานกลางในราว 250 ถึง 650 แสงเทียน อุณหภูมิระหว่าง 65° ถึง 70° F ความชื้นภายในห้องควรอยู่ประมาณไม่ต่ำกว่า 35% การเพิ่มความชื้นให้ต้นไม้ทำได้โดยการฉีดพ่นน้ำให้เป็นละอองฝอยให้กับต้นไม้เป็นครั้งคราว ไม้ที่ใช้ประดับในอาคารส่วนใหญ่นิยมใช้ไม้ใบ (foliage plants) เพราะไม้ใบสามารถปรับตัวเข้ากับแสงและบรรยากาศภายในอาคารได้มากกว่าไม้ชนิดอื่น ๆ เช่น

4.1 ห้องที่ไม่มีแสงสว่างธรรมชาติเลยและห้องปรับอากาศ ควรเพิ่มแสงสว่างวิทยาศาสตร์ เช่น ใช้หลอดไฟฟ้าฟลูออโรสเซนต์ warm white ไม้ประดับที่ควรใช้ประดับ ได้แก่ ไทร ยางอินเดีย ไม้พิลิปปินส์ วาสนา

4.2 ที่ร่มรำไรได้รับแสงสว่างจากธรรมชาติประมาณ 40 เปอร์เซ็นต์ ควรเลือกพันธุ์พืชเฉพาะอย่าง เช่น เล็บครุฑต่าง ๆ พิไลเตนดรอน อโกรมิม่า ปาล์มต่าง ๆ

4.3 ห้องที่มีแสงสว่างจากธรรมชาติโดยตรงตลอดวัน แดดและเพดานที่ทาสีขาวหรือสีครีมจะสะท้อนแสงดีกว่าสีอื่น ๆ ช่วยให้พืชเจริญเติบโตได้ดีขึ้น ใช้พันธุ์ไม้ทุกชนิดจัดประดับ

4.4 ห้องที่มีแสงสว่างตามธรรมชาติส่องเข้ามาด้านเดียว ต้นไม้ที่วางประดับด้านเดียวจะต้องหมั่นกระถางเพื่อมิให้ต้นไม้เอนด้านเดียว ชนิดของต้นไม้ที่เหมาะสม ได้แก่

เฟิร์น หมากคู่หมากเมีย

การจัดวางต้นไม้ในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในอาคาร นอกจากจะพิจารณาถึง แสงสว่าง ทิศทางลม และความชื้นแล้ว ควรคำนึงถึง เรื่องความสวยงามและความเหมาะสม กับบรรยากาศรอบ ๆ ห้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง สี รูปทรง ขนาด และผิวสัมผัส (texture) ของต้นไม้ เพื่อให้จุดต่าง ๆ ที่วางต้นไม้เหล่านั้นเด่นขึ้น

วิธีการจัดต้นไม้ประดับในอาคารแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) การจัดต้นไม้เดี่ยว ได้แก่ การนำรูปทรงของไม้ประดับที่มีรูปทรงต่าง ๆ 4 แบบ คือ แบบทรงตั้ง แบบทรงเตี้ย ไม้เลื้อยคลุม และพันธุ์ไม้เกาะเลื้อย นำมาปลูกใน กระถางปลูกประกอบกับภาชนะรองรับที่เหมาะสม เพื่อนำไปจัดประดับบริเวณที่ต้องการ การวาง ณ จุดใดนั้นก็เพื่อเป็นการเน้นหรือปิดบังหรือสร้างบรรยากาศ หรือวางหลายจุดให้เกิด ความรู้สึกซับซ้อน เป็นต้น

(2) การจัดเป็นกลุ่ม แบ่งออกเป็นหลายวิธี เช่น การจัดแบบสวนภายใน ซึ่ง เป็นการจัดในพื้นที่ภายในอาคารที่มีสัดส่วนและขนาดเป็นไปตามความเป็นจริงทุกประการ โดยใช้พันธุ์ไม้ประดับหลาย ๆ ชนิดที่มีขนาดต่าง ๆ กัน

การเปลี่ยนต้นไม้ที่ประดับ

พันธุ์ไม้แทบทุกชนิดสามารถอยู่ในอาคารได้โดยมีเวลาจำกัด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของ พันธุ์ไม้ สภาพแวดล้อม แสงสว่าง อุณหภูมิ ความชื้น เป็นต้น โดยปกติในอาคารที่ตั้งประดับ มักจะเป็นห้องปรับอากาศที่มีสภาพเป็นแห้ง ต้องเปลี่ยนต้นไม้บ่อยกว่าห้องธรรมดา พันธุ์ไม้ที่อยู่ บริเวณหน้าต่างหรือริมผนังกระจกใส มีโอกาสรับแสงสว่างมากกว่าบริเวณกลางห้อง ซึ่ง ก่อนย้ายก็บ จึงทำให้ต้นไม้อยู่ได้ทนกว่า

การเปลี่ยนต้นไม้ควรเปลี่ยนก่อนที่ต้นไม้เหล่านั้นจะแสดงอาการผิดปกติให้เห็น เช่น เหลือง ใบเหี่ยว เป็นต้น การเปลี่ยนต้นไม้อาจเปลี่ยนทุก 1-2-3 สัปดาห์ก็ได้ เพราะว่าต้นไม้เหล่านั้นจะ ได้ฟื้นตัวง่าย สามารถนำกลับมาใช้ใหม่เร็วขึ้น จะช่วยให้อายุการใช้งานนานยิ่งขึ้น

ต้นไม้ที่เปลี่ยนออกมาภายหลังจากการพักฟื้นจนไม้แข็งแรงดีแล้ว ไม้บางต้นส่วนยอด จะยืดยาวขาดความสวยงาม ก็จะต้องตัดแต่งให้สวยงามยิ่งขึ้น ก่อนจะนำไปประดับในอาคาร อีกครั้ง หรืออาจจะตัดส่วนที่ไม่ต้องการไปขยายพันธุ์ให้เกิดเป็นต้นใหม่หรือปลูกเลี้ยงรักษาไว้เป็น ไม้สำรองเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

ไม้ประดับที่ใช้ในการเปลี่ยนเพื่อประดับภายในนั้น ปกติถ้าเป็นผู้ให้เข้ารายใหญ่มักจะ ต้องมีไม้สำรองประมาณ 3 ชุดเพื่อสับเปลี่ยนกัน แต่ถ้าเป็นผู้ให้เข้ารายย่อยจะมีไม้สำรองเพียง 1 ชุดเท่านั้น เพื่อช่วยลดต้นทุนและประหยัดสถานที่เก็บหรือบำรุงรักษา

การเปลี่ยนต้นไม้ที่นำเข้ามาตั้งประดับในอาคาร ถ้าเป็นธุรกิจใหญ่ ๆ มีผู้เข้าประมาณ 10 กว่ารายขึ้นไป บริษัทผู้ให้เข้าจะต้องทำตารางเวลาการเปลี่ยนต้นไม้ โดยระบุ ชื่อพนักงาน เวลาที่จะไปสับเปลี่ยนต้นไม้ และจะต้องทำตารางเวลา สถานที่ ชื่อพนักงานที่จะไปรดน้ำยัง สถานที่ต้นไม้ตั้งประดับ ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่ผู้เข้า และเพื่อเป็นการป้องกันเมื่อสถานที่จัดประดับ หรือบริษัทที่เข้า เกิดร้องเรียน เกี่ยวกับทรัพย์สินสูญหายหรือถูกทำลาย

ประโยชน์ของการเปลี่ยนต้นไม้ตั้งประดับ

1. ได้ต้นไม้ที่ยังสด สวยงาม ดูแล้วเกิดความประทับใจ
2. การเปลี่ยนต้นไม้บ่อย ๆ จะช่วยเปลี่ยนบรรยากาศภายในห้องให้ดูแปลกใหม่เสมอ ซึ่งมีผลต่ออารมณ์และจิตใจของผู้พบเห็น

สิ่งสำคัญก่อนที่จะนำต้นไม้ เข้าไปประดับหรือเปลี่ยนต้นไม้ที่ประดับภายใน

1. ต้นไม้ก่อนนำเข้าไปตั้งประดับควรเช็ดล้างใบให้สะอาดเสียก่อนและหากใช้น้ำยาเช็ดใบควรเช็ดเฉพาะส่วนบนใบหรือหน้าใบเท่านั้น ถ้ามีฝุ่นเกาะควรล้างด้วยน้ำเปล่าหรือน้ำส้ม เพราะต้นไม้จะได้หายใจคายแก๊ส เวลาปรุงอาหารและคายน้ำ เพื่อปรับอุณหภูมิในดิน
2. ควรจะทำความสะอาดกระถางของต้นไม้ที่ประดับ เพื่อให้กระถางดูสวยงามปราศจากสิ่งสกปรกและตะไคร่น้ำ
3. ควรใช้ไม้ 2 อันเล็ก ๆ หรือวัสดุอื่นวางข้างใต้จานรองกระถางเสียก่อนเพื่อยกจานรองกระถางให้พ้นจากพื้น และป้องกันความชื้นจากจานรองซึ่งมักจะเปื้อนดินเผาซึมลงไปที่พรมหรือเสื่อหรือพื้นของอาคาร ทำให้พรมหรือเสื่อเป็นรอยและเกิดราขึ้นใต้กระถาง จานรองที่ใส่ควรจะมีลักษณะโปร่งรองภายใต้กระถาง เพื่อรองรับน้ำที่ระบายออกมา

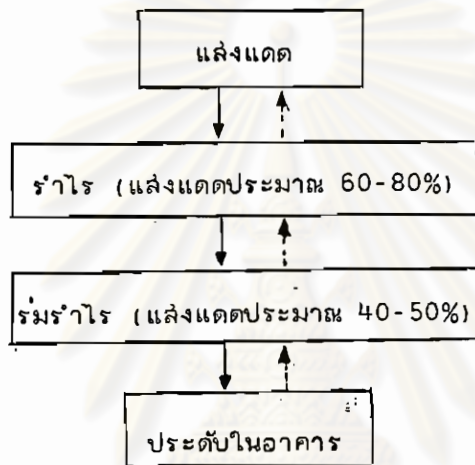
การเตรียมหรือปรับสภาพของไม้ประดับภายในหลังการจัดประดับ

หลังจากการจัดประดับในอาคารและเปลี่ยนต้นไม้ในอาคารออกมาไว้ข้างนอก จะให้ต้นไม้ถูกแสงแดดนาน ๆ โดยตรงทันทีไม่ได้ จะต้องปรับหรือเตือนต้นไม้เสียก่อน โดยนำมาไว้ในที่เรือนต้นไม้ซึ่งเป็นที่ร่ม และค่อย ๆ ย้ายมาปลูกเลี้ยงในบริเวณที่ร่มรำไรแล้วจึงออก

แดดได้ การปรับสภาพต้นไม้ต้องทำเป็นขั้น ๆ พร้อมกับการบำรุงรักษาลำปำ คัดแต่งกิ่ง ใบ
เมื่อไม้ฟื้นตัวหรือสมบูรณ์เพียงพอก็จะนำกลับมาประดับได้ใหม่

ส่วนระยะเวลาการเดือนต้นไม้อาจจะเป็น 2-3 สัปดาห์หรือมากกว่าขึ้นอยู่กับ
การ เดือนหรือปรับสภาพต้นไม้ก่อนการตั้งประดับ

แผนภูมิที่ 1 การปรับหรือ เดือนต้นไม้ก่อนและหลังการตั้งประดับ

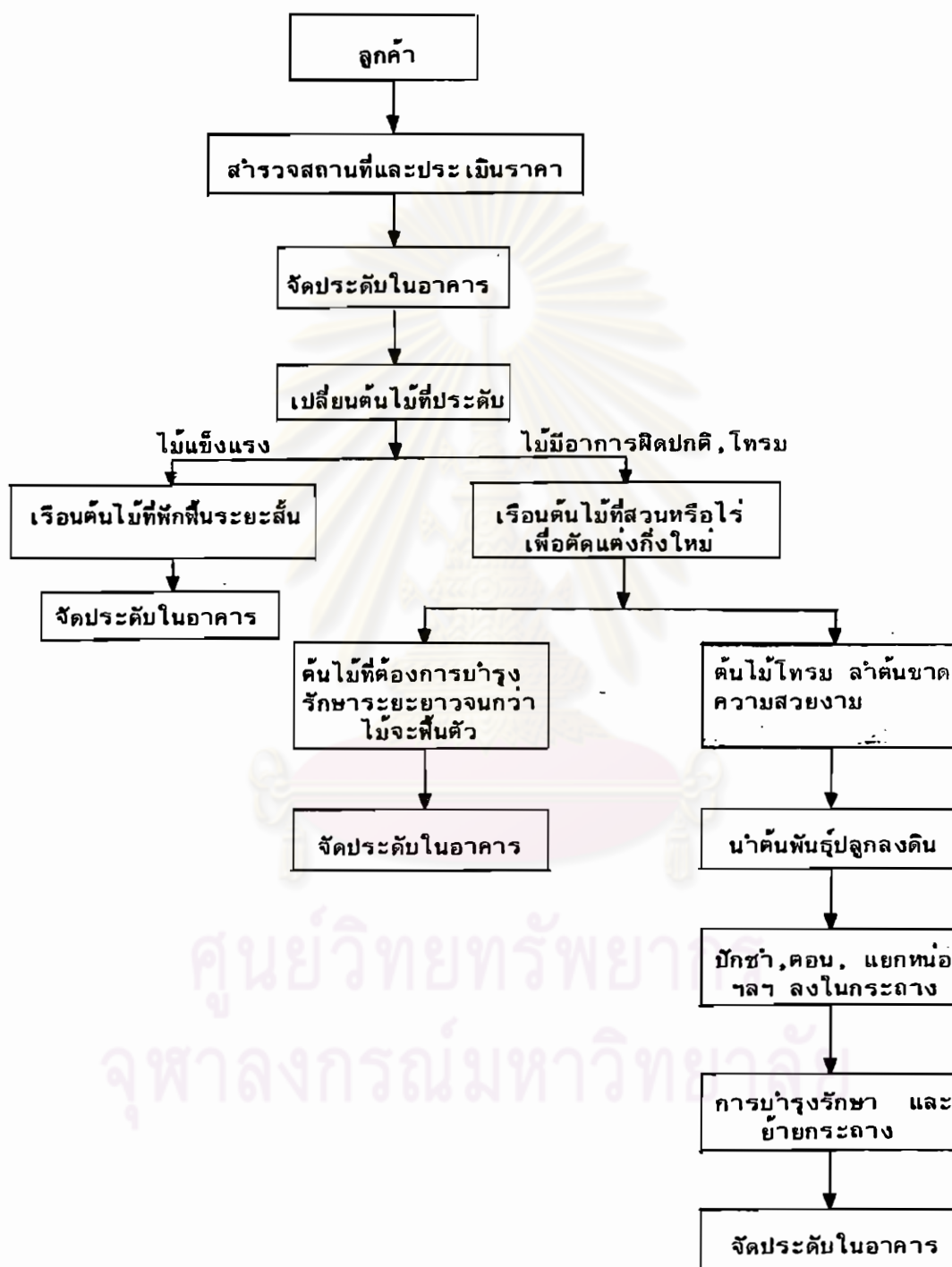

————> แสดงว่า ขั้นตอนการปรับสภาพต้นไม้ก่อนเข้าจัดประดับ

- - - - -> แสดงว่า ขั้นตอนการปรับสภาพต้นไม้หลังจากนำออกจากอาคาร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับไม้ประดับให้เข้าเพื่อการตกแต่งภายใน

ลักษณะอาการผิดปกติของต้นไม้ภายหลังการตั้งประดับและวิธีแก้ไข¹

ไม้ประดับหรือต้นไม้ที่นำมาจัดตกแต่งในบ้าน อาคาร ในร่ม ตามระเบียบหน้าต่างหรือสำนักงานก็ดี ต้นไม้ที่นำมาประดับไว้นั้นมีอาการผิดปกติไม่สมบูรณ์เมื่อนำไปประดับในอาคาร โดยมีลักษณะอาการดังนี้ และมีวิธีแก้ไขดังนี้

ลักษณะอาการ	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
ใบตอนล่างของต้นเริ่มเป็นสีเหลือง ก้านใบเหี่ยวดำ ดินที่ปลูกและ มี ตะไคร่สีบนกระถาง	ได้น้ำมากเกินไป	ระบายน้ำใต้กระถางอากาศต้น อย่า ให้น้ำยังในจานรองกระถางนานเกิน กว่าครึ่งชั่วโมง หากดินในกระถาง เหนียวเกินไปราดละเอียดเพราะขาด ออกซิเจน ควรศึกษาความต้องการน้ำ ของพืชแต่ละชนิดด้วย
ขอบใบแห้งหงิกงอมันไปใต้ใบ กาบ หรือก้านใบตอนล่างเหลืองมีจุดสี น้ำตาล เหี่ยว และร่วงในที่สุด	ได้น้ำน้อยไป หรือ รับความร้อนมาก	ให้น้ำจนกระทั่งไหลออกตามรูระบาย ของกระถาง หากยังไม่หายย้ายต้นไม้ ไปในที่ซึ่งร่ม เป็นกว่าเดิม
ใบเป็นสีเหลืองหรือสีน้ำตาล หรือ ใบด้านหนึ่งกลายเป็นสีน้ำตาล ก้าน เป็นสีเหลือง	โดนแดดเผา	ย้ายต้นไม้ให้พ้นจากบริเวณแดดจัด อย่าให้รับแสงแดดตรงมาก
กึ่งก้านของต้นไม้ยื่นออกหาแสงสว่าง งอกยาวผิดปกติ ใบมีกลิ่นเหม็นและไม่มี โต ยอดดูไม่แข็งแรง	รับแสงน้อยเกินไป	ย้ายไปในบริเวณที่รับแสงสว่างได้ มากกว่าเดิม
ขอบใบกลายเป็นสีน้ำตาลหรือต้นไม้ ตาย ทั้งต้นใบร่วงหมด	ความชื้นน้อย	ย้ายต้นไม้ไปในที่มีความชื้นมาก เช่น พื้นที่ไปด้วยอิฐมอญ หรือเปลี่ยนขนาด กระถางให้ใหญ่ขึ้น และโดยอิฐหักที่ผิวดิน

¹ "การดูแลต้นไม้ในร่ม" หนังสือสวนในร่ม, (กรุงเทพฯมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2525), หน้า 338-339.

ลักษณะอาการ	สาเหตุ	วิธีแก้ไข
ปลายใบเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล โดยเฉพาะพวกเฟิร์น หรือ ใบพับหักงอ	ช้า	เอากรรไกรเล็มส่วนที่เป็นสีน้ำตาล หรือหักออกเหลือส่วนที่ดีให้มากที่สุด และย้ายไปอยู่ในที่ไม่มีใครผ่านไป โทมามาก
ต้นไม้ปลูกใหม่โตเร็วเกินไป แต่อ่อนแอ มีเชื้อราสีน้ำตาลจับตาม ผิวดินและขอบกระถาง	ใส่ปุ๋ยมากเกินไป	ให้ต้นไม้รับแสงสว่างมากขึ้น ใส่ปุ๋ย น้อยลง หากยังปรากฏเชื้อราสีน้ำตาลอีก รดน้ำให้จนทั่วเพื่อละลายปุ๋ยที่ค้างอยู่ ขุดเชื้อราสีน้ำตาลบริเวณกระถางออก
ใบขีดหรือสีจางกระทั้งเป็นสีเหลือง และร่วง ใบใหม่ที่เกิดมีขนาดเล็ก หรือหยุดการเจริญเติบโต	ใส่ปุ๋ยน้อยไป	ใส่ปุ๋ยให้บ่อยขึ้น โดยเฉพาะฤดูที่ ต้นไม้กำลังเจริญเติบโต
ใบเริ่มเหลืองและร่วงอย่างรวดเร็ว เยื่อใบเป็นมันไม่ดูดี	อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว	ย้ายพืชออกจากบริเวณเครื่องปรับอากาศ หากพืชเผลอมากย้ายออกจาก กระถาง ถ้าเห็นว่ารากเน่าก็ทิ้งไปเลย ถ้ารากยังไม่สมบูรณ์ก็ควรเปลี่ยนดินใหม่
หากต้นแน่นกระถางมาก มี รากงอกจากฐานกระถางหรือ งอกบนดินรอบต้นไม้ ต้นไม้ เกิดเหี่ยวขณะรดน้ำ หรือใบ ที่เกิดใหม่เล็กเกินไป	ขนาดกระถางเล็กไป	เปลี่ยนกระถางให้ใหญ่ขึ้นจากเดิม